

# Návrat paměti do post-těžební krajiny: Odborníci z UJEP představují unikátní vizualizace návratu zachráněných památek ze zaniklých obcí

24.3.2026 - Monika Stará, Monika Balatá | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

**Povrchová těžba uhlí v minulém století vymazala z mapy severních Čech více než stovku obcí. Ačkoliv se část cenných historických památek podařilo zachránit, dodnes často leží zapomenuté v depozitářích nebo na nevhodných místech bez původního kontextu. Tým výzkumníků z Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP) nyní přichází s koncepcí, jak tyto „vykořeněné“ artefakty vrátit zpět do rekultivované krajiny. Vznikly tři konkrétní geovizualizace, které ukazují, jak by mohl návrat historické paměti do regionu vypadat.**

Současná praxe rekultivací se zaměřuje především na obnovu přírody – vznikají nová jezera a lesy. Podle odborníků z UJEP však v této nové krajině chybí kulturní vrstva a historická kontinuita. *„Vzniká tak nová krajina bez vnitřních vazeb, která nereflektuje svou minulost. Pokud do rekultivovaného prostředí nebude navrácena kulturní vrstva, hrozí, že ke krajině obyvatelé nikdy plně nepřilnou,”* upozorňují autoři výzkumné zprávy Veronika Chalupová, Miroslav Klofáč, Petr Meyer a Monika Stará.

V projektu Region univerzitě – univerzita regionu výzkumníci zmapovali více než pět set dochovaných artefaktů, které byly v minulosti přemístěny, a navrhli, jak je vrátit zpět do vhodného kontextu. Pomocí moderních technologií, jako jsou 3D skenování a fotogrammetrie, zpracovali tři konkrétní příklady a vytvořili realistické vizualizace a animace, které ukazují, jak by mohly být tyto předměty nově umístěny.

Tři příběhy návratu do krajiny

## 1. Křtitelnice ze zaniklých Albrechtic (15. století)

Pískovcová křtitelnice se v současnosti nachází v atriu Magistrátu města Most. Výzkumníci navrhují její umístění v okolí jezera Most, v blízkosti již existujícího památníku přesunutého kostela Nanebevzetí Panny Marie. Návrh počítá s důstojným ochranným ocelovým přístřeškem, jehož průhled je symbolicky orientován směrem k zaniklým Albrechticím.

## 2. Odpočivný kámen z Libkovic (17. století)

Kámen, který nechal v roce 1672 vytesat osecký opat, původně lemoval poutní cestu. Dnes je provizorně umístěn na hřbitově v Mostě. Nový architektonický návrh jej vrací k jeho původnímu účelu – do blízkosti nově vzniklé cyklostezky západně od Mostu, kde by fungoval jako klidné zastavení s výhledem na utlumující se těžbu i Krušné hory. Místo doplňují lavičky se jmény dalších zaniklých obcí.

## 3. Gotický portál z Bystřice

Cenný portál z kostela Narození Panny Marie je dnes rozdělen na několik dílů a leží skrytý ve sklepe chomutovského muzea. Odborníci navrhují jeho přesun na Bystřický kopec u Kadaně, odkud je výhled na místa, kde původní obec stávala. Portál by zde byl zakomponován do upravené plochy s lavičkami, jejíž tvar symbolicky kopíruje původní zastavěné území zlikvidované obce.

*„Záměrem naší práce není předkládat jediné striktní řešení, nýbrž otevřít odbornou diskuzi a nastínit alternativy, které by umožnily navrátit krajině její historickou hloubku a podpořily obnovu identity dotčeného regionu,“* dodávají autoři.

Kromě výzkumné zprávy a statických vizualizací (renderů) vznikla k navrhovaným retransferům také série videí, která zájemcům detailně přibližují budoucí možnou podobu těchto míst.

Odkazy na videa: YouTube

Fotografie k volnému užití; archiv UJEP

*Výzkumné práce probíhají v rámci aktivity KA3 Kreativní prostředí projektu RUR – Region univerzitě, univerzita regionu, reg. č. CZ.10.02.01/00/22\_002/0000210, který je spolufinancován Evropskou unií a Státním rozpočtem ČR.*

Kontaktní osoby: Mgr. Monika Stará, CDDKD FF UJEP,

Mgr. Monika Balatá,

<https://www.ujep.cz/cs/59568/navrat-pameti-do-post-tezebni-krajiny-odbornici-z-ujep-predstavuji-uni-katni-vizualizace-navratu-zachranenych-pamatek-ze-zaniklych-obci>